



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Reiffenstuel, Anaklet

Monachii, 1699

III. Quo tempore peccatum tum commissionis, tum omissionis, indirectè seu in causa duntaxat voluntarium, contrahatur?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40206

cutis; prout in singulis Præceptorum materijs passim solent explicare Theologi.

Q U Æ S T I O III.

Quo tempore Peccatum tum commissionis, tum omissionis, indirectè seu in causa duntaxat voluntarium, contrahatur?

17. **A**Dvertendum, per *Peccatum commissionis* intelligi illud, quod fit contra aliquod præceptum negativum, seu quidpiam fieri prohibens: ut est furtum, adulterium, homicidium, quæ pugnant contra illa præcepta Decalogi: *Non furtum facies: Non machaberis: Non occides, &c.* *Peccatum omissionis* e contra est illud, quod fit contra præceptum affirmativum, seu quidpiam fieri præcipiens: ut est omisio Missæ die Festo audiendæ, & sic de alijs loquendo. Hoc prænotato,

Peccatum
commissionis,
& omissionis,
quid?

18. Sensus hujus Quæstionis est, quo tempore incurratur Peccatum commissionis, vel omissionis, indirectè & in causa duntaxat voluntarium. Ut si quis ante ebrietatem benè prævideat, se in ebrietate commissurum homicidium, vel adulterium, & nihilominus scienter se inebriet usque ad privationem usûs rationis, sicque committat homicidium, vel adulterium; Quæstio remanet, an talis peccet peccato homicidij, vel adulterij eo tempore, quo scienter dedit causam per ebrietatem tali peccato, vel potius tunc, quando in ebrietate actualiter committit homicidium, vel adulterium. Et ratio dubitandi est: quia tempore actualis homicidij, vel adulterij, ipse per ebrietatem privatus est usu rationis, uti supponitur; ergo non videtur pro eo tempore posse actualiter peccare.

Sensus pro-
positæ Quæ-
stionis de-
claratur
exemplis.

19. Similiter, si quis scienter dedit alteri venenum, non nisi post aliquot hebdomadas mortem allaturum; rursus quæritur, an talis peccet peccato homicidij pro eo tempore, quo dedit venenum, vel potius pro tunc, quando actualiter sequitur homicidium, seu mors proximi. Et ratio dubitandi est: quia ille, qui dedit venenum, potest jam de peccato suo esse contritus tempore actualis mortis subsecutæ, ac velle mortem proximi impedire, nec tamen amplius posse: atqui nemo videtur posse actualiter peccare in eo, quod vitare non potest.

Aliud ex-
emplum de
dante alteri
venenum.

20. In-

Et de dor-
miente, do-
nec sequa-
tur omissio
Missæ ac
de Clerico,
projiciente
Breviarium
in mare.

20. Insuper, si aliquis manè voluntariè se inebriet, benè prævidens securam omissionem Sacri audiendi die Festo; vel tamdiu dormiat, aut tergiverfetur domi, prævidendo periculum non audiendi Sacrum die Festo, donec tandem actualiter sequatur omissio Sacri; aut si Sacerdos navigaturus voluntariè proiciat Breviarium in mare, oprimoè prævidens, inde se reddi impotentem ad recitandum Breviarium per multos dies, & hujusmodi. Quæritur, inquam, quo tempore tales peccent? an videlicet solum pro tunc, quando scienter dederunt causam tali omissioni, vel an insuper peccent adveniente illo tempore, quo currit præceptum audiendi Missam, aut recitandi Breviarium, non obstante, quòd tunc talis amplius Missam audire, vel Breviarium recitare non possit? Et hoc idem de innumeris aliis casibus quæri potest.

Resolutio
Quæstionis

21. CONCL. I. In his, & similibus casibus, Peccatum commissionis, aut etiam omissionis, indirectè vel in causa duntaxat voluntarium, contrahitur mox in ipsa appositione causæ, vel impedimenti, quæ fuit in libera hominis potestate; non autem amplius tempore subsequenti, quo sequitur v. g. mors alterius veneno causata, aut omissio Sacri, vel recitationis Breviarij, si tunc reverà adfuit impotentia impediendi mortem alterius, vel Sacrum audiendi, &c. Ita Scotus 2. dist. 42. Mastrius lib. 2. Sent. disp. 6. n. 132. estq; communis sententia Doctorum, paucis exceptis. Ratio hujus Conclusionis desumitur imprimis ex rationibus dubitandi proxime allatis. Accedit, quòd tempore appositionis causæ mortis proximi per porrectum venenum, jam sit volitum homicidium saltem virtualiter, & in sua causa; & similiter tempore appositionis impedimenti audiendi Missam die Festo, vel recitandi Breviarium, omissio hujus etiam indirectè, ac in sua causa jam est volita; ergo tunc contrahitur tale peccatum, sive commissionis, sive omissionis, non autem tempore subsequenti, si reverà tunc adfuit impotentia actum prohibitum, actualis v. g. homicidij subsequenti, impediendi, vel actum præceptum Missæ audiendæ ponendi.

Notabilis
declaratio
Conclusio-
nis.

22. Dicitur notanter, si tunc reverà adfuit impotentia impediendi mortem alterius, &c. Siquidem certum est apud omnes, atque indubitatum si tunc sit in libertate ac potestate hominis, adhuc impedire actum prohibitum, v. g. homicidium veneno porrecto causatum, nec tamen impediat, etiam tempore actualis mortis proximi subsequenti committi, vel potius continuari & consummari

mari peccatum homicidij; cum adsit libertas sufficiens, atque voluntarium, ad contrahendum peccatum etiam pro eo tempore. Et similiter, si tempore præcepti audiendi Missam adsit adhuc potestas & libertas ipsam audiendi, & tamen quis eam audire negligat, etiam tunc committitur peccatum omissionis externæ: siquidem tunc prava voluntas omittendi actum præceptum, opere externo consummatur, ac perficitur. Cæterum data Conclusio loquitur in casu veræ impotentiae, actum prohibitum ex postfacto impediendi, vel actum præceptum ponendi; & ait, tunc ejusmodi peccatum contrahi duntaxat in ipsa appositione causæ vel impedimenti, utpote quæ fuit in hominis potestate.

23. Nec obstat, quòd quando quis posuit impedimentum audiendi v. g. Missam, nondum currebat præceptum Missæ audiendæ; ac proinde non videatur posse pro tunc tale peccatum omissionis Missæ contrahi. Resp. enim, quòd licet tunc præceptum non obligarit ad ponendum actum auditionis Missæ, obligabat tamen ad non ponendum impedimentum exercendi talem actum pro tempore debito: hoc enim præcepto non solum præcipitur ipsa auditio Missæ, sed etiam, ne voluntariè & absque legitima ratione ponatur causa impeditiva illius: sicuti similiter præceptum non occidendi hominem, nedum prohibet actuale homicidium, sed etiam, ne ponatur probabilis causa ipsius. Et per hoc patet ad rationes dubitandi, ab initio Quæstionis propositas.

Solvitur
objectio.

24. Dices Ut Actus prohibitus, vel ommissio actus præcepti, sit formaliter peccatum, sufficit voluntarium indirectum, aut in causa; ergo illud etiam tempore subsequenti contrahitur. Consequentia probatur. Tum quia jam adest sufficiens voluntarium, videlicet indirectum, aut in causa. Tum quia tunc completur, sive consummatur peccatum actualis v. g. omissionis Missæ, aut homicidij veneno causati. Tum tandem, quia alioquin non esset necesse, confiteri tales actus externos, aut omissiones ex priori data causa necessariò subsequetas, & in se non liberæ; quod videtur absurdum, & contra Decretum Alexandri VII. ejusque Propositionem 25. Resp. negando consequentiam. Ad ejus primam probationem dicitur, adesse quidem sufficiens voluntarium, ut peccatum formaliter contrahatur pro tempore appositionis causæ, sive impedimenti, utpote quæ fuit in libera hominis potestate: non autem pro tempore subsequenti, si tunc verà (uti supponit Conclusio) adfuit impotentia ponendi actum

Alia ob-
jectio, ejusq[ue]
Solutio.

B

præ-

præceptum, vel impediendi actum prohibitum. Ad alteram probationem claritatis gratia distinguitur assumptum: completur, sive consummatur tunc peccatum actualis v. g. omissionis Missæ, vel homicidij veneno causati, duntaxat physicè, sive in genere entis, conceditur: completur etiam moraliter, sive in genere moris, negatur; eò quòd tunc ommissio actus præcepti, vel eventus actus prohibiti, non amplius subsit libertati ac potestati hominis, sicque secundum se non sit capax malitiæ moralis. Ad ultimam probationem responderetur, in tali casu per se loquendo satis quidem esse, si in Confessione sufficienter explicetur ejusmodi libera positio causæ, sive impedimenti, utpote quæ sola supponitur fuisse in libertate, sive potestate hominis: per accidens tamen, sive quia alioquin non sufficienter explicaretur illa libera positio causæ, aut impedimenti, sive ob annexam Censuram, vel reservationem actus opere externo consummati, etiam quandoque requiri, ut explicetur ipsemet actus externus. Porro Decretum Alexandri VII loquitur de peccato externo, quod tempore actualis commissionis suberat potestati ac libertati hominis, ut suo loco (a) dicitur.

(a) *Tract.**1. Dist. 2.*

30.

Pœnæ, vel inhabilitates peccatum in causa duntaxat voluntarium, quando incurranur?

25. CONCL. II. Nihilominus ad incurrendas pœnas, vel inhabilitates, quæ sive Jure Ecclesiastico, sive Civili, in perpetrantes certa crimina sunt itaturæ, regulariter loquendo non sufficit sola appositio causæ talis criminis, sed requiritur, ut tale crimen opere externo consummetur. Ita Doctores communiter. Sic v. g. si quis alteri machinetur mortem veneno porrecto, quamvis mortaliter peccet, non tamen incurrit irregularitatem, si alterius mors actualis non subsequatur. Similiter qui conatur percutere Clericum, si ipsum, utpote aufugientem, non percusserit actualiter, non incurrit excommunicationem latam in percussores Clericorum: & idem fit in alijs similibus. Ratio horum generalis est: quia leges pœnales sunt strictè interpretandæ; simulque earum verba debent intelligi cum effectu, arg. c. *Hæc autem verba. de pœnit. distinct. 1.* junctâ Glosâ *ibidem*: nam sola voluntas, seu conatus non solet per Leges humanas puniri sine effectu, nisi secus in ipsamet Lege exprimatur; prout exprimitur loquendo de crimine læsæ Majestatis, l. *Quisquis. C. Ad legem Iulianæ Majestatis*; & notat communis Theologorum, & Canonitarum.

QUE-